

11. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Η δυνατότητα εξεύρεσης νέων χώρων στο πυκνοδομημένο πολεοδομικό συγκρότημα της Θεσσαλονίκης είναι ακόμη εφικτή και εντοπίζεται κυρίως στους παρακάτω χώρους:

A. Υπαίθριοι χώροι ιδιωτικοί και δημόσιοι

- Ανάπτυξη πρασίνου σε Πλατείες και Πεζόδρομους

Οι σύγχρονοι αρχιτέκτονες και πολεοδόμοι συμφωνούν: όσο λιγότερη είναι η «επίπλωση» μιας πλατείας, όσο πιο ελεύθερη από κατασκευές, τόσο το καλύτερο για τη λειτουργικότητά της, όπως άλλωστε έχει αποδειχθεί και ιστορικά.

Όμως σε μία ελληνική πόλη όπως η Θεσσαλονίκη, που οι ελεύθεροι χώροι όσο και οι πλατείες είναι σπάνιοι χώροι και ως εκ τούτου ο ρόλος που τους ζητείται πολλαπλός, η χρήση πρασίνου κυρίως δένδρων και όχι διακοσμητικών παρτεριών σε κατάλληλα σημεία είναι απαραίτητη.

Τα δένδρα είναι το μοναδικό στοιχείο που όχι μόνο δεν εμποδίζει τη λειτουργικότητα μιας πλατείας, αλλά της προσδίδει αισθητική και περιβαλλοντική αξία.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΩΝ (ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ)

Στους πεζόδρομους η φύτευση λειτουργεί ενισχυτικά στο ρόλο τους ως δίκτυα πεζών, καθώς εκτός από την αισθητική και περιβαλλοντική τους αναβάθμιση (σκιά, προστασία από τον άνεμο κλπ) αποτρέπει με τον κατάλληλο σχεδιασμό την υπερβολική ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων, την διέλευση αυτοκινήτων και μηχανών και την χρήση τους ως χώρους στάθμευσης.

- Γραμμική φύτευση σε πεζοδρόμια και οδικές νησίδες

Οι δενδροστοιχίες στην πόλη είναι στοιχείο εξαιρετικά σπουδαίο του αστικού τοπίου. Προστατεύουν τα κτίρια τα οδοστρώματα και τους πεζούς από την ηλιακή ακτινοβολία, ενώ η συμβολή τους στην αισθητική αναβάθμιση της πόλης είναι σημαντικότερη από άλλες κατηγορίες αστικού πρασίνου, ιδιαίτερα αν αποτελούνται από μεγάλα πλατύφυλλα δένδρα, καθώς είναι δυνατό να αναπτυχθούν σε όλο τον αστικό ιστό. Η δε περιβαλλοντική τους συμβολή είναι ανεκτίμητη καθώς φιλτράρουν την σκόνη και τους ρύπους των δρόμων και ρυθμίζουν το μικροκλίμα τους.

- Ανάπτυξη πρασίνου στον περιβάλλοντα χώρο δημοσίων κτιρίων (σχολεία, νοσοκομεία, εκκλησίες κλπ)

Στην Ελλάδα η διαμόρφωση του περιβάλλοντα χώρου των δημοσίων κτιρίων στις περισσότερες περιπτώσεις περιλαμβάνει πλακοστρώσεις ή ασφαλτόστρωση και πολύ σπάνια σποραδικά δένδρα ή φύτευση.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΝΗΣ ΛΑΖΑΡΙΣΤΩΝ

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η δενδροφύτευση και η ένταξη των χώρων αυτών στο δυναμικό του πρασίνου είναι πολύ σημαντική για την πόλη καθώς η επιφάνεια τους είναι αρκετά μεγάλη, και είναι διασπαρμένοι -ιδιαίτερα οι αυλές των σχολείων- σε όλο το πολεοδομικό συγκρότημα.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΝΤΕΠΟ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ - ΛΥΚΕΙΟ ΤΟΥΜΠΑΣ

ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΗΝ ΙΚΤΙΝΟΥ

- Διαμόρφωση χώρων πρασίνου σε αδόμητα οικοπέδα

Η δέσμευση οικοπέδων που παραμένουν άχτιστα μπορεί να προσθέσει πολύτιμους μικρούς χώρους στο δυναμικό των χώρων πρασίνου, οι οποίοι εφόσον διαμορφωθούν κατάλληλα να λειτουργήσουν ως κήποι, μικρά πάρκα ή «γωνιές» στο δίκτυο των δρόμων και των δημόσιων υπαίθριων χώρων.

ΠΑΡΟΔΙΑ ΑΔΟΜΗΤΑ ΟΙΚΟΠΕΔΑ

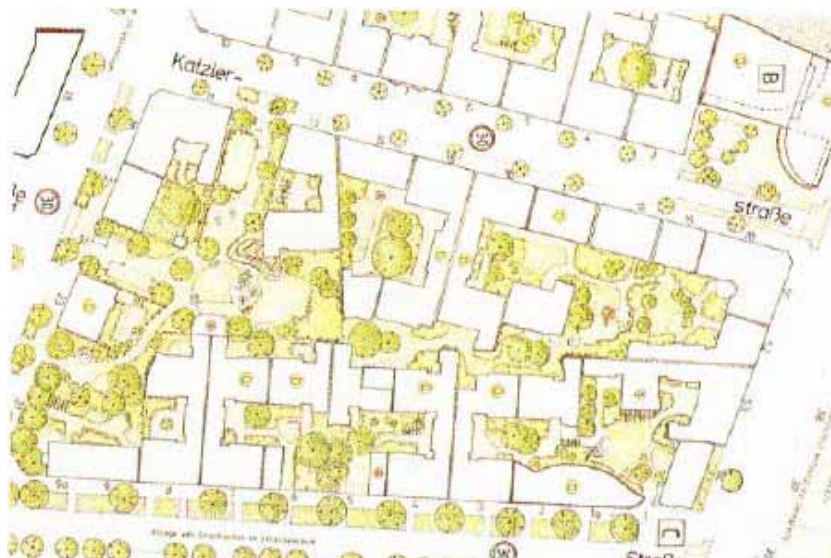
- Ανάπτυξη πρασίνου στον περιβάλλοντα χώρο των ιδιωτικών κτιρίων σε επίπεδο οικοδομικού τετραγώνου

Ακόμη και στις πλέον πυκνοδομημένες περιοχές υπάρχουν μικρότεροι ή μεγαλύτεροι ακάλυπτοι χώροι μεταξύ των κτιριακών όγκων, οι οποίοι χρησιμοποιούνται κυρίως για στάθμευση, περάσματα μεταξύ των κτιρίων ή είναι εγκαταλελειμμένοι. Οι χώροι αυτοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί και μπορούν να συμβάλλουν στην προσαύξηση, διεύρυνση και καλύτερη οργάνωση του υπαίθριου χώρου της πόλης.

Αν και σε πρώτη φάση φαίνεται ότι εκτάσεις 100 ή 200 τ.μ. αποτελούν επεμβάσεις μικρής κλίμακας και μη υπολογίσιμες, η συνεισφορά τους στη βελτίωση των μικροκλιματικών συνθηκών μιας αστικής περιοχής είναι ιδιαίτερα σημαντική, ιδίως εάν συνδεθούν με ένα δίκτυο τοπικού περιπάτου. Στην περίπτωση αυτή διεισδύουν στο εσωτερικό των πυκνοδομημένων περιοχών και δημιουργούν περιβαλλοντικές ενότητες.

Η ζώνη που περιλαμβάνει υπαίθριους χώρους (προκήπια, αυλές, πρασιές) και παρεμβάλλεται μεταξύ κτιρίων και δρόμων εάν φυτευτεί μπορεί να λειτουργήσει ως φίλτρο προστασίας των κτιρίων από την ατμοσφαιρική ρύπανση και τον θόρυβο, να δώσει την δυνατότητα αξιοποίησης της ηλιακής ακτινοβολίας και να υποδεχτεί ανθρώπινες δραστηριότητες.

Ο εσωτερικός χώρος των οικοδομικών τετραγώνων, ανεξάρτητα από το μέγεθος τους και την κλίμακα των κτιρίων γύρω από αυτούς, μπορεί να διαμορφωθεί ως περικλειστος ενιαίος υπαίθριος χώρος πρασίνου με φυσική διαμόρφωση, μετά την αφαίρεση των τοίχων περίφραξης των ιδιοκτησιών και την συνένωση των ακαλύπτων. Εφόσον το μέγεθος του το επιτρέπει, μπορεί να διαθέτει εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση υπαίθριων δραστηριοτήτων των κατοίκων (παιχνίδι μικρών παιδιών, ήπια αναψυχή).

Ακόμη και στις περιπτώσεις που δεν είναι δυνατόν να γίνει συνένωση των ιδιοκτησιών, η διαμόρφωση ενιαίου χώρου και η σύνδεση του με τον δημόσιο χώρο, η κατάλληλη επιλογή φυτεύσεων και υλικών δρουν καταλυτικά στη βελτίωση του μικροκλίματος τόσο εντός του χώρου αυτού όσο και των κατοικιών που αναπτύσσονται γύρω του.

ΕΝΟΠΙΟΙΣΗ ΑΚΑΛΥΠΤΩΝ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΚΛΕΙΣΤΟ Ο.Τ.
(ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ)

ΦΥΤΕΥΣΗ ΠΛΕΥΡΙΚΩΝ ΑΚΑΛΥΠΤΩΝ Ο.Τ.
(ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ)

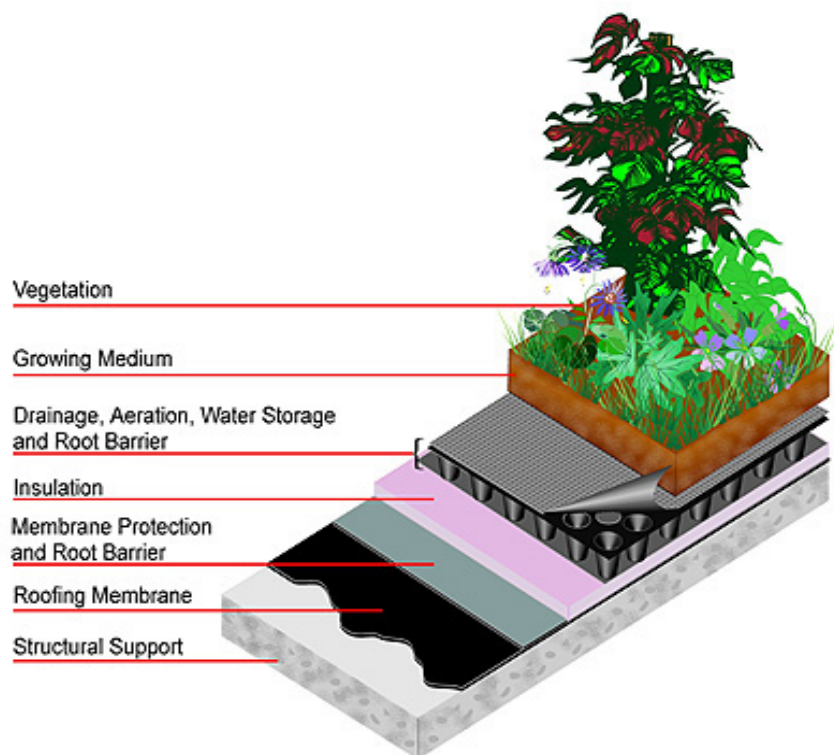
ΕΝΟΠΙΟΙΣΗ ΠΡΑΣΙΝΩΝ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ
(ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ)

B. Κτίρια

▪ Φύτευση των δωματίων των κτιρίων

Οι κήποι στα δώματα των κτιρίων είναι ένα από τα βασικά μέτρα για την βελτίωση του περιβάλλοντος στις αστικές περιοχές. Μπορεί να θεωρηθεί ότι «υποκαθιστούν» το φυσικό έδαφος που καταλαμβάνουν οι κατασκευές. Στο αστικό περιβάλλον της πόλης παρέχεται ένα ευρύ πεδίο για την εφαρμογή των κήπων στα δώματα των κτιρίων καθώς η πλειοψηφία των οικοδομικών έργων καλύπτεται από δώματα.

Στα κτίρια που περιβάλλονται με πράσινο ή καλύπτονται από δώματα με κήπους, η ανοδική κίνηση θερμού αέρα είναι ελάχιστη, αφού η θερμοκρασία στην επιφάνεια των φυτών είναι μικρότερη από αυτήν του αέρα. Τα φυτά διηθούν τον αέρα και συγκρατούν την σκόνη, ενώ παράλληλα εμπλουτίζουν τον αέρα με οξυγόνο. Ένα δώμα φυτεμένο με γρασίδι δεσμεύει κατ' έτος 200gr / M2 σκόνης και ρύπων, ενώ τα 6 – 10 M2 παράγουν το οξυγόνο που χρειάζεται ένας άνθρωπος κατά τη διάρκεια ενός έτους. Το ποσοστό βελτίωσης της ποιότητας του αέρα αυξάνεται σημαντικά, όταν γίνεται συνδυασμός κήπων σε δώματα με φυτά στις όψεις των κτιρίων και στους ακάλυπτους χώρους των οικοπέδων τους.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΦΥΤΕΜΕΝΟΥ ΔΩΜΑΤΟΣ

Τα φυτά κατακρατούν τον μεγάλο όγκο των βροχοπτώσεων και διευκολύνουν την απορρόφηση του νερού από το έδαφος. Ιδιαίτερα τα φυτά και η στρώση φύτευσης στους κήπους στα δώματα λειτουργούν σαν σφουγγάρι, έτσι ώστε μόνο το 30% του νερού οδηγείται στην αποχέτευση, ενώ το 70% αποθηκεύεται στο χώμα και στην αποστραγγιστική στρώση, προσφέροντας τροφή για τα φυτά και όλες τις θετικές επιδράσεις της βραδείας εξάτμισης στον κύκλο του νερού, στο κλίμα και στο μικροκλίμα του κτιρίου. Με την αποθήκευση του νερού και τη βραδεία απορροή του ελαφρώνουν σημαντικά τα δίκτυα ομβρίων των πόλεων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις ραγδαίας βροχής ή καταιγίδας συμβάλλοντας στη αποφυγή των πλημμυρών. Τέλος το νερό των κήπων που φεύγει στις αποχετεύσεις διηθείται, με συνέπεια να μην μολύνεται ο υπόγειος ορίζοντας.

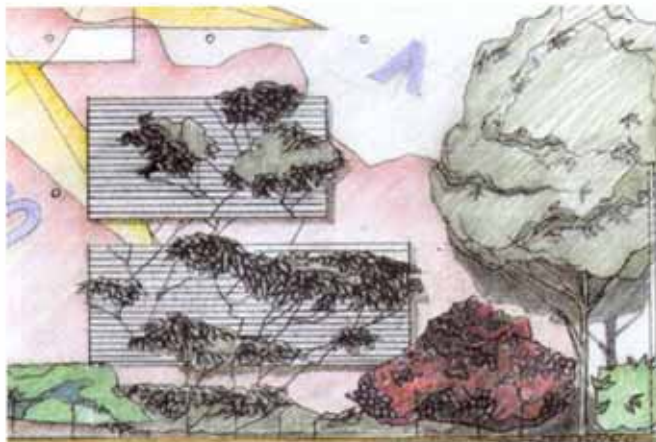
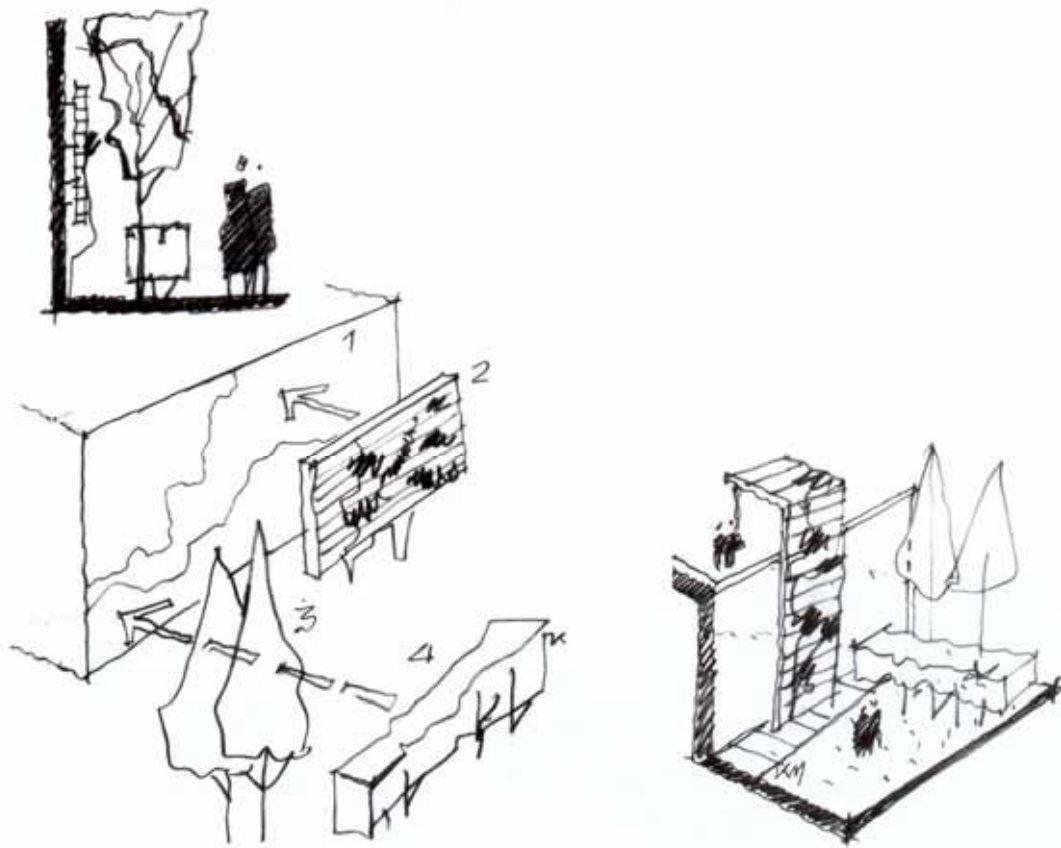

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΦΥΤΕΥΣΗΣ ΔΩΜΑΤΩΝ

- Ανάπτυξη φυτών στις όψεις των κτιρίων

Σημαντική ηχοπροστασία προσφέρει η παρουσία των φυτών στις προσόψεις των κτιρίων (αναρριχώμενα, ζαρντινιέρες και γλάστρες σε μπαλκόνια και παράθυρα) λόγω απορρόφησης, αλλά και προστασία από τη ρύπανση και την ηλιακή ακτινοβολία. Η ανάπτυξη φυτών μπορεί να γίνει σε μεγάλες επιφάνειες όταν πρόκειται για τυφλές όψεις και δεν επιβαρύνει με πρόσθετα φορτία το κτίριο, γι' αυτό και μπορούν να γίνουν επεμβάσεις με ελάχιστο οικονομικό κόστος.

ΦΥΤΕΥΣΗ ΟΨΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

- Ανάπτυξη φυτών σε προεξέχοντα τμήματα των όψεων των κτιρίων (βεράντες, εξώστες, ζαρντινιέρες)

Η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος των κτιρίων αυξάνεται σημαντικά όταν η φύτευση στα δώματα συνδυάζεται με την ανάπτυξη φυτών στις όψεις τους και στους ακάλυπτους χώρους των οικοπέδων τους.

Γ. Ανενεργοί χώροι ειδικών χρήσεων

Η πόλη περικλείει σήμερα ένα «λανθάνων» δυναμικό υπαίθριων χώρων που παραμένουν ανενεργοί. Σε αυτούς περιλαμβάνονται «κενές» χρήσεων αδιαμόρφωτες δημόσιες εκτάσεις όπως:

- **Εγκαταλελειμμένα Στρατόπεδα**

Τα στρατόπεδα Καρατάσου, Π. Μελά, Μεγάλου Αλεξάνδρου, Παπακυριαζή και Ζιάκα στη Δυτική Θεσσαλονίκη το πεδίο του Άρεως στο κέντρο καθώς και το πρώην στρατόπεδο Κόδρα και το ενεργό ακόμα Νταλίπη στην ανατολική Θεσσαλονίκη, αποτελούν ένα τεράστιο απόθεμα ελεύθερων χώρων για το πολεοδομικό συγκρότημα.

Οι χώροι αυτοί, που εκτός από ορισμένα αξιόλογα ιστορικά κτίρια και σύνολα περιέχουν σημαντικές δεντροφυτεμένες εκτάσεις, θα πρέπει με κάθε τρόπο να διαφυλαχθούν από τον κίνδυνο οικοπεδοποίησης και να αναπτυχθούν σε αυτούς μεγάλης κλίμακας χώροι πρασίνου με ήπια αναψυχή που λείπουν εντελώς από την πόλη.

ΤΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΤΟ Π.Σ.Θ.

- Παλιές Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις

Τα βιομηχανικά συγκροτήματα των Μύλων και των Κεραμείων ΑΛΛΑΤΙΝΗ στην ανατολική Θεσσαλονίκη και του ΦΙΞ στην δυτική εκτός από τα σημαντικά κτίρια βιομηχανικής κληρονομιάς, περιλαμβάνουν μεγάλους υπαίθριους χώρους, οι οποίοι θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατά την ανάπλαση τους με φύτευση και διαμόρφωση χώρων πρασίνου.

ΜΥΛΟΙ και ΚΕΡΑΜΕΙΑ ΑΛΛΑΤΙΝΗ

- Ανενεργά Κοιμητήρια

Στα κοιμητήρια Ευαγγελίστριας και Αγίας Παρασκευής, ανενεργά πλέον, καθώς και στο χώρο των Συμμαχικών κοιμητηρίων, υπάρχουν αξιόλογα ασύλλια τα οποία με την κατάλληλη ανάπλαση των χώρων αυτών, μπορούν να ενταχθούν στο αστικό πράσινο.

ΣΥΜΜΑΧΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

Δ. Αρχαιολογικοί και ιστορικοί χώροι

Η ύπαρξη αρχαιολογικών ευρημάτων είτε εκτεταμένων, είτε με τη μορφή θραυσμάτων μέσα στη σύγχρονη δομή του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης, προσφέρει πολύτιμα κενά. Η διαμόρφωση των χώρων αυτών με την ενσωμάτωση χώρων πρασίνου με συμβατή φύτευση στα κατάλληλα σημεία, θα δώσει την δυνατότητα για την απρόσκοπτη επισκεψιμότητά τους (διαδρομές, χώροι καθιστικών κλπ) και θα βοηθήσει στην ενσωμάτωση τους στον αστικό ιστό.

ΑΡΧΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΡΔΑΡΙΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΝΑΒΑΡΙΝΟΥ

ΖΩΝΗ ΤΕΙΧΩΝ